Eiropas Parlaments
2019-2024

Nodarbinātības un sociālo lietu komiteja

2023/2116(INI)

7.12.2023

ZIŅOJUMA PROJEKTS

par Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu: nodarbinātības un sociālās prioritātes 2024. gadam
(2023/2116(INI))

Nodarbinātības un sociālo lietu komiteja

Referents: Dragoş Pîslaru

SATURA RĀDĪTĀJS

Lpp.

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS 3

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu: nodarbinātības un sociālās prioritātes 2024. gadam
(2023/2116(INI))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību 3. pantu,

– ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 9. un 149. pantu,

– ņemot vērā Komisijas 2023. gada 21. novembra paziņojumu "2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījums" (COM(2022)0901),

– ņemot vērā 2023. gada 21. novembra Komisijas priekšlikumu Komisijas un Padomes vienotam nodarbinātības ziņojumam (COM(2021)0904),

– ņemot vērā 2023. gada 21. novembra Komisijas ieteikumu "Padomes ieteikums par eurozonas ekonomikas politiku" (COM(2022)0903),

– ņemot vērā Komisijas 2023. gada 21. novembra paziņojumu "2024. gada brīdināšanas mehānisma ziņojums" (COM(2014)0902),

– ņemot vērā Komisijas 2023. gada 21. novembra paziņojumu par 2024. gada budžeta plāna projektiem: vispārīgs novērtējums (COM(2023)0900),

– ņemot vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru (ESTP), ko 2017. gada novembrī izsludināja Padome, Parlaments un Komisija,

– ņemot vērā Komisijas 2022. gada 9. novembra paziņojumu "Paziņojums par ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformas ievirzēm" (COM(2022)0583),

– ņemot vērā Komisijas 2023. gada 26. aprīļa priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (COM(2023)0240),

– ņemot vērā Reglamenta 54. pantu,

– ņemot vērā Nodarbinātības un sociālo lietu komitejas ziņojumu (A9-0000/2023),

A. tā kā saskaņā ar Komisijas 2023. gada rudens ekonomikas prognozi 2023. gada pirmajā pusē ES darba tirgus turpināja darboties ļoti labi, neraugoties uz ekonomikas izaugsmes palēninājanos; tā kā tiek prognozēts, ka šogad nodarbinātības pieaugums ES būs 1,0 %, taču gan 2024., gan 2025. gadā tas samazināsies un būs 0,4 %; tā kā paredzams, ka bezdarba līmenis ES 2023. un 2024. gadā kopumā saglabāsies stabils, proti, 6,0 %, bet 2025. gadā samazināsies līdz 5,9 %;

B. tā kā 2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumā ir uzsvērts, ka, lai arī algu pieaugums ES 2022. gadā un 2023. gada sākumā bija straujš, tas bija zemāks par augsto inflācijas līmeni un izraisīja pirktspējas samazināšanos, visvairāk skarot zemāko ienākumu saņēmējus; tā kā reālās algas ES 2022. gadā samazinājās par 3,7 %, palielinot nodarbinātu personu nabadzības risku; tā kā paredzams, ka reālās algas nākamajā gadā palielināsies, turpinoties nominālo algu pieaugumam un samazinoties inflācijai;

C. tā kā Komisijas 2023. gada rudens ekonomikas prognozē ir uzsvērts, ka pēdējos mēnešos ir palielinājusies nenoteiktība un jejupslīdes riski, kas apdraud ekonomikas izredzes, un ka stingrāku monetāro rādītāju izplatība var ietekmēt ekonomisko aktivitāti ilgāk un lielākā mērā, nekā lēsts šajā prognozē, jo uzņēmumu, mājsaimniecību un valdību finanšu pielāgošana augsto procentu likmju videi var izrādīties sarežģītāka;

D. tā kā digitālā un zaļā pārkārtošanās var būtiski ietekmēt vidi un cilvēkus, ko tās skars, bet arī ekonomiku, tostarp darba tirgu;

E. tā kā attiecībā uz Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējo izņēmuma klauzulu, kuras termiņš beidzas 2023. gada beigās, fiskālajai politikai ir jāatbalsta monetārā politika, lai varētu samazināt inflāciju, un ir jāaizsargā fiskālā ilgtspēja, vienlaikus nodrošinot pietiekamas iespējas papildu investīcijām, tostarp investīcijām sociālajā infrastruktūrā un pakalpojumos, un ilgtermiņa izaugsmes atbalstam;

F. tā kā vienotais nodarbinātības ziņojums par 2024. gadu sniedz pirmo novērtējumu par dalībvalstu pašreizējo stāvokli attiecībā uz trim pamatmērķiem 2030. gadam un uzrāda: labu progresu virzībā uz nodarbinātības mērķi —74,6 % nodarbinātības līmeni, bet ar ievērojamām atšķirībām atkarībā no dzimuma un vecuma; progresu lielākajā daļā dalībvalstu virzībā uz valsts nabadzības samazināšanas mērķu izpildi, bet ir tādas dalībvalstis, kuras dodas pretējā virzienā; nepieciešamību panākt ievērojamu progresu, lai sasniegtu ES pamatmērķi, proti, līdz 2030. gadam ES katru gadu mācās 60 % pieaugušo salīdzinājumā ar zemo līmeni — 37,4 % — 2016. gadā;

G. tā kā sociālās konverģences satvara iekļaušanai Eiropas pusgadā būtu jāveicina augšupēja sociālā konverģence un jāuzlabo nodarbinātības un sociālo norišu novērtējums un uzraudzība dalībvalstīs un ES, vienotajā nodarbinātības ziņojumā nosakot augšupējas konverģences riskus dalībvalstīm, pamatojoties uz sociālo rezultātu pārskata pamatrādītājiem, un Komisijai būtu jāpublicē sociālās konverģences ziņojumi par tām dalībvalstīm, attiecībā uz kurām konstatēts, ka tās saskaras ar augšupējas sociālās konverģences riskiem;

H. tā kā kvalificētiem darba ņēmējiem, kas spēj reaģēt uz darba tirgus un izglītības, apmācības un mūžizglītības prasībām, ir būtiska nozīme, lai nodrošinātu ilgtspējīgu izaugsmi, lielāku inovāciju un konkurētspēju, kā arī ilgtspējīgu un taisnīgu ES ekonomikas pārkārtošanos;

I. tā kā demogrāfiskās novecošanas dēļ strauji pieaug to cilvēku skaits, kas ir vecāki par 65 gadiem, bet vienlaikus arvien lielākam skaitam kritiski svarīgo darbvietu nav iespējams atrast piemērotus kandidātus vakanto amata vietu aizpildīšanai, kā rezultātā samazinās to darbinieku skaits, kuri finansē sociālās labklājības modeli ES;

J. tā kā Parlaments ir atkārtoti uzsvēris, cik svarīgi ir pienācīgi regulārā un strukturētā veidā iesaistīties Eiropas pusgada procesā un dialogā, lai palielinātu pārredzamību,

demokrātisko pārskatatbildību un atbildību par pieņemtajiem lēmumiem, jo īpaši izmantojot ekonomisko un sociālo dialogu,

1. uzsver, ka vienam no ilgtspējīgas ekonomikas izaugsmes mērķiem ir jābūt iekļaujošas sociāli ekoloģiskās un digitālās mūsu ekonomikas pārveides nodrošināšanai, lai novērstu sociālo, ekonomisko, digitālo un vides nelīdzsvarotību, apkarojot nabadzību, samazinot nevienlīdzību un radot pienācīgas darbvietas ar pienācīgām algām un darba apstākļiem, vienlaikus nodrošinot saskaņotību ar ilgtspējīgas attīstības mērķiem un ESTP, kā arī stiprināt ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju;

2. uzsver, cik svarīgi ir nodrošināt aktualizētu darba tirgu monitoringu un apzināt prasmju piedāvājumu un pieprasījumu profesionālajā, nozaru un reģionālajā līmenī, lai palīdzētu noteikt un prognozēt attiecīgās profesionālās un transversālās prasmes;

3. uzsver, ka ir jāveic lieli ieguldījumi cilvēkos un jāpiedāvā kvalitatīva, iekļaujoša un subsidēta izglītība un apmācība jomās, kas saistītas ar prasmēm un kompetencēm, pēc kurām ir pieprasījums darba tirgos un uz nākotni orientētās nozarēs, atbilstoši vietējām un reģionālajām vajadzībām; turklāt uzsver, ka ir jānovērš prasmju neatbilstība vajadzībām un darbaspēka trūkums darba tirgū; uzsver, ka ir jānodrošina, lai darba ņēmēji būtu gatavi zaļajai un digitālajai pārejai, lai viņi var gūt labumu no jaunas darbvietas vai karjeras izaugsmes iespējām un lai apmācības un izglītības programmas būtu saskaņotas ar plānētas, ekonomikas un sabiedrības vajadzībām nākotnē;

4. uzsver, ka ir jāapsver kvalitatīvas nodarbinātības sadalījums sabiedrībā, ņemot vērā nabadzības un sociālās atstumtības izplatību konkrētās grupās, lai labāk izstrādātu politiku, kas pielāgota šo grupu aktīvai nodarbināšanai un iekļaušanai; uzsver, ka ir svarīgi pievērst īpašu uzmanību jaunākajai paaudzei, kurai joprojām ir grūtības iekļūt darba tirgū, un bērniem, kuri ir pakļauti lielākam nabadzības un sociālās atstumtības riskam; šajā sakarā uzstāj, ka ir labāk jānovērtē pašreizējās politikas ietekme, lai uzlabotu dalībvalstu spēju veicināt augšupēju sociālo konverģenci;

5. atgādina, ka kvalitatīvu darbvietu izveides un darbvietu saglabāšanas stratēģiju īstenošana ir labākais veids, kā piesaistīt kvalificētu darbaspēku un aicina darba devējus ieguldīt savos darba ņēmējos; uzsver, ka darbā pieņemšanas grūtības un darbaspēka trūkums ir īpaši izplatīts nozarēs ar sarežģītiem darba apstākļiem un sliktu darbvietu kvalitāti; uzsver, ka tādēļ ir būtiski radīt kvalitatīvas, labi apmaksātas darbvietas, kas uzlabo dzīves kvalitāti;

6. atbalsta sociālajiem mērķiem paredzēto ES līdzekļu palielināšanu un uz nākotni vērstu investīciju veicināšanu, kas orientētas uz taisnīgu zaļo un digitālo pārkārtošanos ar spēcīgu sociālo dimensiju, tostarp uz dzimumu līdztiesību un vienlīdzīgu piekļuvi pamatpakalpojumiem, piemēram, izglītībai, veselības aprūpei un digitālajai infrastruktūrai; uzsver, ka finanšu instrumentiem visos līmeņos ir jākļūst mazāk sadrumstalotiem un vairāk apvienotiem un sasaistītiem;

7. uzskata, ka ar ES fiskālajiem noteikumiem ir jānodrošina nepieciešamās publiskās investīcijas un finansējums taisnīgā pārkārtošanās procesā uz bezoglekļa ekonomiku, kā arī ESTP un sociālo investīciju principu pienācīgā īstenošanā; uzsver, ka, lai gan vajag saprātīgā termiņā samazināt valsts parādu, tomēr dalībvalstīm ar mazākām vai lielākām parādsaistībām ir vajadzīgi elastīgāki individuālie korekciju pasākumi, kuri valstīm dotu

pietiekamu fiskālo telpu veikt investīcijas un reformas, kas vajadzīgas sociāli taisnīgam zaļās un digitālās pārkārtošanās procesam, kurā neviens netiek atstāts novārtā;

8. atgādina dalībvalstīm, ka tās ir apņēmušās veikt reformas un investīcijas, kam ir sociāla ietekme un kas veicina ES ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju un ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, kā arī veicināt ESTP īstenošanu, izmantojot savus nacionālos atveseļošanas un noturības plānus; šajā sakarā aicina integrēt ESTP visos ES fondos, ieviešot sociālos nosacījumus to piešķiršanas noteikumos, kas būtu daļa no Finanšu regulas[1], kas attiecas uz ES vispārējo budžetu;

9. pieņem zināšanai Komisijas priekšlikumus jaunām regulām saistībā ar 2023. gada aprīļa ekonomikas pārvaldības satvara pārskatīšanu, lai uzlabotu parāda atmaksājamību un veicinātu ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, izmantojot investīcijas un reformas, tostarp fiskālās korekcijas, kas ļauj veikt sociālās investīcijas; aicina Komisiju novērtēt, kādus izdevumus un investīcijas vajag, lai sasniegtu ilgtermiņa sociālekonomiskos mērķus, kas nepieciešami, lai izpildītu nacionālo atveseļošanas un noturības plānu starpposma mērķus; aicina Komisiju, pamatojoties uz šo novērtējumu, ierosināt jaunu sistēmu pārmērīga budžeta deficīta aprēķināšanai, lai palielinātu taisnīgumu zaļās un digitālās pārkārtošanās laikā, sociālo noturību un ESTP īstenošanu, vienlaikus nodrošinot publisko finanšu ilgtspēju dalībvalstīs;

10. aicina Komisiju izstrādāt ekonomikas pārvaldības arhitektūru ES, pamatojoties uz pārredzamību, pārskatatbildību, solidaritāti, integrāciju, sociālo taisnīgumu, konverģenci, dzimumu līdztiesību, kvalitatīviem sabiedriskajiem pakalpojumiem, kas ietver kvalitatīvu valsts izglītības sistēmu visiem, kvalitatīvu nodarbinātību un ilgtspējīgu attīstību;

11. atzinīgi vērtē to, ka, lai veicinātu augšupēju sociālo konverģenci, LESD 148. panta 4. punktā noteikto daudzpusējās uzraudzības procedūru pirmo reizi ir papildinājusi agrīnās brīdināšanas sistēma Eiropas pusgada ietvaros, kurā izmantota sociālās konverģences sistēma, un tas varētu veicināt to sociālās konverģences risku korekciju, kuri apzināti sociālo rezultātu pārskata pamatrādītājos un Komisijas publicētajos sociālās konverģences ziņojumos; uzsver, ka ir svarīgi konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos iekļaut sociālo atšķirību riskus, jo īpaši tos riskus, kas attiecas uz cilvēku agrīnu attīstību un kas var ilgstoši ietekmēt indivīdus, tādus kā vienlīdzīga piekļuve kvalitatīvai izglītībai un veselības aprūpei, un uzsver, ka ir svarīgi tos ņemt vērā, nosakot fiskālās korekcijas;

12. prasa, lai Eiropas pusgada process kļūtu demokrātiskāks, proti, šajā procesā cieši iesaistīt Parlamentu, kad tiek lemts par makroekonomikas un sociālās politikas prioritātēm; uzskata, ka pārskatītā Eiropas pusgada procesā jāievēro parastā likumdošanas procedūra un par to jāvienojas Padomei un Parlamentam;

13. atkārtoti apstiprina sociālo partneru lomu sociālā dialoga stiprināšanā un uzskata, ka Eiropas pusgada procesa pārskatīšanai būtu jāveicina turpmāks dialogs ar attiecīgajām

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2018/1046 (2018. gada 18. jūlijs) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012 (OV L 193, 30.7.2018., 1. lpp.).

ieinteresētajām personām, jo īpaši attiecīgajiem sociālajiem partneriem un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, par galvenajiem politikas jautājumiem — attiecīgā gadījumā saskaņā ar LESD noteikumiem un valstu tiesisko un politisko kārtību;

14. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai.